

Handreiking

Gemeentelijke herindelingen en ENSIA

VNG Realisatie

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag

Juli 2020

Inhoud

1.	Inleiding en uitgangspunten.....	3
2.	Impact ENSIA op de vragenlijsten.....	4
3.	Impact ENSIA op de rapporten & uploaden	5
4.	Wijzigingen ENSIA-coördinatorschap.....	6
5.	Eerste verantwoordingsjaar voor nieuwe gemeente	6

1. Inleiding en uitgangspunten

Deze handreiking is opgesteld ter ondersteuning van gemeenten die gaan fuseren en bevat punten waar gemeenten rekening mee moeten houden in het kader van het verantwoordingsproces ENSIA. Er wordt o.a. toegelicht wat de impact is en krijgt u informatie over het wijzigingsproces van de ENSIA-coördinatoren.

Indien een gemeente fuseert of wordt opgenomen in een al bestaande gemeente kent de verantwoording via ENSIA specifieke aandachtspunten. Het uitgangspunt is dat de plichten van de op te heffen gemeente wordt overgenomen door het bestuur van de nieuwe gemeente. In ENSIA verloopt de verantwoording na 1 januari 2021 nog via de entiteit van de dan al opgeheven gemeente.

In een voorbeeld: gemeente X en gemeente Y vormen per 1 januari 2021 een nieuwe gemeente Z. Op 1 januari 2021 zijn er geen colleges en gemeenteraden meer van de gemeente X en de gemeente Y. Dat is namelijk nu gemeente Z. Alle stukken voor de verantwoording van de voormalig gemeente X en de gemeente Y worden door het nieuwe college van B&W van de gemeente Z ondertekend. De dan opgeheven gemeenten X en Y blijven administratief nog wel bestaan in ENSIA, totdat het gehele verantwoordingsproces is afgehandeld. De upload van de verantwoordingsdocumentatie over 2020 (uiterlijke aanleverdatum 30 april 2021) verloopt in ENSIA nog met een inlog op de voormalig gemeente X en de gemeente Y (met de verantwoordingsdocumenten ondertekend door het college van de nieuwe gemeente Z). De nieuwe gemeente Z wordt pas op 1 juli 2021 getoond in ENSIA; het eerste jaar waarin de nieuwe gemeente zich gaat verantwoorden. Dat is het moment waarop de vragenlijsten voor de zelfevaluatie over 2021 ter beschikking worden gesteld. Met de nieuwe openstelling van de vragenlijsten ENSIA per 1 juli 2021 zijn de voormalig gemeenten X en Y niet meer zichtbaar in ENSIA.

Heeft u aanvullende vragen, neemt u dan contact op met VNG Realisatie (ensia@vng.nl). De procesbegeleiders beantwoorden uw aanvullende vragen.

2. Impact ENSIA op de vragenlijsten

Wanneer een gemeente gaat fuseren heeft dit impact op ENSIA. Hieronder wordt per verantwoordingsdomein aangegeven wat de impact is.

2.1.1. Verantwoording Suwinet

Indien er sprake is van een gemeentelijke herindeling, worden de betrokken gemeenten vrijgesteld van de verantwoording over de Suwi-controls over het jaar voorafgaand aan de herindeling. De nieuwe gemeente hoeft derhalve geen verantwoording af te leggen over de gemeenten waaruit zij is samengesteld.

Bijvoorbeeld, gemeente X en gemeente Y gaan per 1-1-2021 op in een nieuwe gemeente Z. Gemeente Z wordt dan voor 2020 vrijgesteld van de verantwoordingsplicht over Suwinet. Voor de nieuwe gemeente geldt vervolgens de normale verantwoordingsplicht over het jaar van oprichting 2021. Indien er tekortkomingen worden geconstateerd in het eerste jaar van verantwoording van de gemeentelijke herindeling (in dit voorbeeld over het jaar 2021), dan wordt de eerste trede uit het escalatieprotocol overgeslagen en wordt direct de tweede trede van het protocol toegepast.

Dit is vastgelegd in het interventieprotocol van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)¹. U wordt geadviseerd om met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in contact te treden om met hun te bespreken wat in uw situatie van toepassing is.

2.1.2. Verantwoording DigiD

Gemeenten die bestuurlijk heringedeeld worden en ophouden te bestaan, hoeven géén verantwoording af te leggen als de DigiD aansluiting vóór 1 mei van het jaar na de gemeentelijke herindeling afgesloten wordt. In de zelfevaluatie ENSIA kunt u aangeven dat u niet over assessment-plichtige aansluitingen beschikt.

In het gebruikte voorbeeld waarbij gemeente X en gemeente Y opgaan in de nieuwe gemeente Z, geldt dat wanneer de lopende contracten voor gemeenten X en Y worden opgezegd voor 1 mei van 2021 er geen verantwoording hoeft te worden afgelegd. Er hoeft voor de gemeente X en de gemeente Y geen collegeverklaring te worden opgesteld voor DigiD (door gemeente Z) en geen assurance-opdracht te worden verstrekt en uitgevoerd. Wanneer er een nieuw contract voor een DigiD aansluiting wordt aangegaan voor de nieuwe gemeente Z, dan geldt voor die aansluiting het nieuwe aansluitingsregime (direct report audit binnen 2 maanden na activatiedatum – buiten ENSIA om).

NB: Er zijn situaties mogelijk waarbij een bestaand contract van een DigiD-aansluiting wordt overgenomen door de nieuw op te richten gemeente. In de situatie waarin een bestaand contract

---

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/03/05/interventieprotocol-suwinet-ensia-2018>

wordt overgenomen door de nieuw op te richten gemeente dient u contact op te nemen met Logius voor afstemming van aanlevering van de verantwoording.

2.1.3. Verantwoording BAG, BGT en BRO

Bij een gemeentelijke herindeling blijft, voor de fusierende gemeenten die daarna ophouden te bestaan, de verantwoordingsplicht over het laatste bestaansjaar bestaan. De gemeente die ophoudt te bestaan, moet de zelfevaluaties voor de BAG, BGT en de BRO voor 1 januari 2021 uitvoeren. De (nieuwe) gemeente moet vervolgens na 1 januari 2021 de bestuurlijke rapportages vaststellen en aangeven dat zij dit ook namens de oude gemeente doet.

2.1.4. Verantwoording BRP en Reisdocumenten

Bij een gemeentelijke herindeling blijft, voor de fusierende gemeenten die ophouden te bestaan, de verantwoording over het laatste bestaansjaar voor BRP en Reisdocumenten staan. De zelfevaluatie in de ENSIA BIO-vragenlijst 2020 in de ENSIA-tool dient in zijn geheel uitgevoerd te worden (Er kan immers geen 'halve' vragenlijst ingeleverd worden). Er dient voor alle fusierende gemeenten verantwoording te worden afgelegd aan RvIG. Deze fusierende gemeenten worden wel uitgesloten van de steekproeven.

3. Impact ENSIA op de rapporten & uploaden

De rapportages van de opgeheven gemeenten worden vastgesteld door het college van de nieuwe gemeente. De vastgestelde rapportages dienen voor 1 mei 2021 in de ENSIA-tool geüpload te worden onder naam van de dan al opgeheven gemeente(n).

In het voorbeeld van gemeente X en gemeente Y die fuseren tot gemeente Z:

Domein	Suwinet	DigiD	BRP en Reisdocs	BAG	BGT	BRO
Gemeente X	Geen verantwoording	Indien geen contract, geen verantwoording	Wel verantwoord, geen steekproef.	Wel verantwoord	Wel verantwoord	Wel verantwoord
Gemeente Y	Geen verantwoording	Indien geen contract, geen verantwoording	Wel verantwoord, geen steekproef.	Wel verantwoord	Wel verantwoord	Wel verantwoord
Wat	Geen Collegeverklaring, geen bijlage SUWI, geen assurance	Indien geen contract: Geen collegeverklaring, geen bijlage DigiD, geen assurance	De uittreksels via de Kwaliteitsmonitor uploaden	Bestuurlijke rapportages voor gemeenten X en Y, vastgesteld door college van gemeente Z	Bestuurlijke rapportages voor gemeenten X en Y vastgesteld door college van gemeente Z	Bestuurlijke rapportage voor gemeenten X en Y vastgesteld door college van gemeente Z

4. Wijzigingen ENSIA-coördinatorschap

Zodra de nieuwe gemeente een feit is, dient er voor die nieuwe gemeente een ENSIA-coördinator te worden aangemeld. De aanmelding gaat via een webformulier op de website van VNG Realisatie:

https://formulieren.vngrealisatie.nl/Ensia_coordinator

Indien de ENSIA-coördinator ook de afwikkeling van de te fuseren/opgeheven gemeenten uitvoert, dient hier ook een wijziging voor te worden opgegeven. In dit geval wordt een wijzigingsformulier ingevuld voor de gemeente X, voor de gemeente Y en de gemeente Z. De drie gemeenten beschikken dan over dezelfde ENSIA-coördinator.

Zodra VNG Realisatie de aanmelding binnen heeft, krijgt de nieuwe ENSIA-coördinator toegang tot de ENSIA-tool en ontvangt deze automatisch de ENSIA-nieuwsbrief. Alle informatiestromen over ENSIA verlopen via deze coördinator.

5. Eerste verantwoordingsjaar voor nieuwe gemeente

Per 1 juli van enig jaar worden de vragenlijsten voor het uitvoeren van de zelfevaluaties opengesteld. Een gemeente welke per 1 januari is opgericht gaat zich voor het eerst verantwoorden. Deze gemeente kan voor 1 juni kenbaar maken van welke voormalig gemeente zij de antwoorden op de zelfevaluatie van een gemeente wil laten tonen bij de antwoorden in de kolom van het vorig jaar.

In het gebruikte voorbeeld in dit document kan de nieuwe gemeente Z aangeven of zij de gegevens van het vorig verantwoordingsjaar van gemeente X óf gemeente Y wil laten tonen. U kunt dit aangeven via ensia@vng.nl.

Zie onderstaand voorbeeld:

Toon: Verplichte vragen Alle vragen | In te vullen gegevens

Vraag	2020	2019
Deze vragen hebben betrekking op het DigiD Assessment 2020		
* Vraag 1: Bent u aansluithouder van DigiD aansluitingen? <small>i1397.97007</small>	☒ Ja ☐ Nee	Ja